

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

FHL
Essendropsgt. 6, Postboks 5471 Majorstuen, 0305 Oslo
Telefon 23 08 87 30 – Telefaks 23 08 87 31
www.fhl.no – firmapost@fhl.no
Org.nr.: 974 461 021

Vår ref.:

Deres ref.:

Dato:
14.04.2011

Høringsvar angående forslag til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden.

1. Innledning

Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL) viser til forslag til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert virksomhet i Hardangerfjorden sendt på høring av Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) den 16. februar 2011. Vi takker for at FKD utsatte høringsfristen med 2 uker.

Vi har i brev av 18.11.2009 gitt høringsvar til første forslag til Hardangerfjordforskrift, og vi viser til denne høringsuttalen nå det gjelder utfyllende historikk, bakgrunnsstoff og andre generelle forhold frem til den tid.

I forbindelse med utarbeidelse av høringssvaret har FHL satt ned en arbeidsgruppe bestående av næringsaktører med aktivitet i Hardangerfjordområdet. Denne uttalelsen bygger derfor på en bred representasjon av næringsaktører i forskriftens virkeområde.

2. Sammendrag – Konklusjon

Havbruksnæringen er en stor og viktig næring i Norge. Aktørene på Vestlandet er opptatt av å videreutvikle næringen i tråd med målsettingen i regjeringens bærekraftstrategi og strukturere denne på en måte som medfører at en oppnår dette målet. En viktig forutsetning for dette er at det ikke legges opp til fragmenterte men helhetlige endringsprosesser slik at regional og lokal verdiskaping kan opprettholdes. Det er i så måte avgjørende med stabile og forutsigbare rammebetingelser.

- Med bakgrunn i alle de ulike pågående forskriftsprosesser, og tilhørende stor usikkerhet omkring areal, lokalitetsstruktur, soneetablering og resultat av igangværende tiltak, er det ikke tilrådelig å forhaste seg i denne prosessen.
- FHL vil tilrå at de mange igangværende prosesser sees i en sammenheng, og at det brukes tid frem mot 2013 på å finne frem til en helhetlig plan for havbruksnæringen i Rogaland og Hordaland.
- Det er en reell fryssituasjon under det regimet som soneforskriften og Hardangerfjordinstruksen representerer. Næringsaktørene tar også ansvar for å innfri kravet om en midlertidig frys av produksjonen i Hardangerfjorden.
- Det må igangsettes et arbeid med konsekvensutredning for å kartlegge virkningen av den foreslåtte Hardangerfjordforskriften.

- Langenuen må ut av nedslagsfeltet for Hardangerfjordforskrift.
- Det må etableres klare målepunkt for hva som er akseptabel fiskemengde i Hardangerfjorden, og restriksjoner må oppheves når målet er nådd.

3. Forskriftens formål

Forskriftens formål er beskrevet som å skulle "bidra til å sikre ei berekraftig utvikling av akvakulturnæringa i Hardangerfjorden, medrekna forhold knytt til fiskehelse, omsynet til ville bestandar av laksefisk og det langsiktige grunnlaget for utvikling i akvakulturnæringa"

I all tidligere muntlig og skriftlig kommunikasjon fra departementet til næringen har det vært uttrykt at den til enhver tid stående biomasse i Hardangerfjorden skal stabiliseres på et nivå på 50.000 tonn. Foreliggende forslag til forskriftstekst sier at summen av løyve på selskapsnivå ikke skal overskride 50.000 tonn MTB. Historisk utnyttelsesgrad av teoretisk MTB i området er ca 75 %, og det er små muligheter til å øke denne utnyttelsesgraden under de reguleringer som allerede gjelder i Hardangerfjorden. Hvis summen av løyve på selskapsnivå reduseres til 50.000 tonn vil det bety en nedbygging av faktisk volum i forskriftsområdet. Dette vil ikke være i samsvar med forskriftens formål og tidligere uttrykt hensikt med forskriften.

FHL er innforstått med prinsippet om midlertidig frys av stående biomasse i forskriftsområdet.

Det gjelder en egen forskrift for nasjonale laksefjorder^[1] hvor det settes særlig strenge tiltak for oppdrettsvirksomheten av hensyn til villaksen i området. Det bærende elementet i forskriften er at produksjonskapasiteten ikke skal økes i slike fjorder. Videre er Mattilsynet gitt hjemmel til å innføre særlige krav for lusebekjempelse i slike fjorder, blant annet ved innføring av soner for samordnet utsett og brakklegging. Stortinget har sagt nei til å gjøre Hardangerfjorden til nasjonal laksefjord, øyensynlig ut fra en helhetsvurdering av hensynet til næringsinteresser opp mot hensynet til villaksinteressene. Det regelverk som nå er foreslått for Hardangerfjordforskriften oppfattes som vesentlig mer inngripende for oppdretterne enn det som ville vært situasjonen med status som nasjonal laksefjord.

4. Langenuen

Prinsippet om at stående biomasse skal fryses på 50.000 tonn må også innebære at Langenuen, som nå er foreslått inntatt i forskriftsområdet, ikke kan inkluderes.

Det volumet som Langenuen representerer er tatt med i regnskapet for Hardangerfjorden og ikke kompensert i forslaget til frys. Dette innebærer i realiteten ekstra nedskjæring i volum.

Vi kan heller ikke se at det er tunge faglige argument for å ta med Langenuen i forskriften.

- Det er gjennom årene utført mange strømmålinger i Langenuen (sørlige del) som viser at sjøstrømmene renner mot nord.
- Det er ingen lakseførende elver i eller rundt Langenuen.
- Det har ikke vært vesentlig historisk fiske etter laks eller sjøørret i Langenuen.

FHL ber derfor om at Langenuen tas ut av området som Hardangerfjordforskriften skal omfatte.

Hvis en likevel velger å inkludere Langenuen i forskriftsområde, må et reelt frysvedtak innebære at tillatt stående biomasse økes tilsvarende.

[1] Forskrift av 22 juni 2009 nr. 961

5. Allerede igangsatte tiltak innebærer reell fryssituasjon

Havbruksbedriftene i Hardangerfjorden var tidlig ute med fellestiltak for å sikre en bærekraftig utvikling av næringen i området. I den forbindelse kan nevnes:

- 2004 - Iverksettelse av Hardanger Fiskehelsenettverk sin innsats for lusebekjempelse.
- 2008 - PD-fri påbegynte sin planmessige innsats mot PD som også omhandler lokalitetsstruktur og risikoreduserende driftsmodeller.
- 2010 - Sammen med Mattilsynet har næringen i Hardangerfjorden utarbeidet soneplan for dette området med koordinert utsett og brakklegging.

Myndighetene har i samme periode innført forskrifter som har til hensikt å sikre en bærekraftig utvikling av næringen i området:

- Hardangerfjordinstruksen

Den 8 april 2008 fastsatte Fiskeridepartementet en instruks overfor Fiskeridirektoratet og Mattilsynet om forvaltningstiltak i Hardangerfjorden (Instruksen). Formålet var å "fryse" produksjonsmulighetene i Hardangerfjorden ved at gjeldende forskrifters åpninger for økning av produksjonskapasitet ble tettet. De viktigste tiltakene var:

- Fiskeridirektoratet ble instruert om at ingen nye lokaliteter i området skulle kunne godkjennes (klareres), og eksisterende lokaliteter skulle ikke kunne utvides (økning av MTB)
- Muligheten for å knytte nye konsesjoner til eksisterende lokaliteter i Hardanger ("melde inn" flere konsesjoner ved samlokalisering) ble suspendert.

- Forskrift om soneinndeling

Den 14 juli 2010 fastsatte Mattilsynet en soneforskrift for Sunnhordland, Bjørnefjorden og Hardangerfjorden (Soneforskriften). Soneforskriften ble utarbeidet i tett dialog med næringen med det siktemål å skulle sikre en effektiv bekjempelse av lusesituasjon og sykdomssituasjonen i området, samtidig som man ivaretok næringens ønsker ved fastsettelsen av sonene.

Oppsummert deler forskriften det ovennevnte geografiske området opp i ulike soner på følgende måte:

- Områder for koordinert brakklegging og utsett av fisk (brakkleggingsområder)
- Soner for koordinert lusebekjempelse (behandling) (lusekoordineringsområder)

Innføring av Soneforskriften førte til redusert produksjonskapasitet for enkelte av oppdretterne i området ettersom en slik koordinert brakklegging forbyr oppdretter å sette ut fisk ukoordinert med planen i forskriften. Oppdrettere som ikke er representert i flere soner vil dermed få redusert produksjon siden man forhindres muligheter til generasjonsbasert utsett (liten fisk et sted og stor fisk et annet sted). Oppdretterne har imidlertid stor tro på at forskriften, og samkjørt opptreden fra næringsaktørene, vil gi effekt i forhold til lusebekjempelse og sykdomsbekjempelse.

Årsaken til at sonereguleringen innebærer fryssituasjon er følgende:

- Med vedtatt soneinndeling er ikke alle lokaliteter i drift samtidig
- En del av godkjente tillatelser i fjorden er i bruk utenfor fjorden
- Tillatelsene er fordelt på mange selskap
- Soneinndelingen reduserer kapasitetsutnyttelse

- En del produksjon flyttes ut på grunn av umulig koordinering i henhold til utsettingsplan
- Produksjonssyklus er for noens vedkommende endret fra 18 til 24 måneder
- Lokalitets MTB i området begrenser utnyttingsgrad
- Etter soneinndeling er det kun tillatt med utsett for tre generasjoner. Det mangler sone for den fjerde generasjonen.
- Lokalitetsvolum som ligger på små og uegnede lokaliteter er ikke i bruk

Frysinstruks og soneforskriften innebærer i seg selv en regulering av produksjonen som langt på vei gir samme effekt som Hardangerfjordforskriften.

Forventet effekt av disse forskriftene oppfyller hensikten med en egen Hardangerfjordforskrift.

FHL mener at en burde kunne avvente ny forskrift inntil virkningene av allerede igangsatte tiltak begynner å vise seg. Dette også for å ikke ødelegge effekten av disse tiltakene.

6. Nye forskrifter

Hardangerfjordforskriften er ikke den eneste forskriften som er i prosess nå og som påvirker situasjonen i området.

- Mattilsynet i Hordaland og Sogn og Fjordane vil i løpet av første halvår 2011 sende ut på høring soneforskrift for Nordhordland og Gulen.
- Mattilsynet i Rogaland og Agder har nylig sendt på høring tilsvarende soneforskrift for Rogaland.
- I tillegg kommer Arealutvalget med tilrådning som i neste omgang vil resultere i nye forskrifter.

Det lanseres med andre ord stadig nye forskrifter som ledd i å omstille produksjonen uten at det vurderes grundig nok hvordan disse virker i sum. Konsekvensen er tilsvarende svært uforutsigbar.

Det er derfor et svært uheldig tidspunkt å vedta en Hardangerfjordforskrift, uten at denne sees i sammenheng med soneforskriftene i Nordhordland og Rogaland samt den endelige strukturen med produksjonssoner slik Arealutvalget foreslår.

7. Forslaget til reguleringsmekanisme i Hardangerfjordforskriften umuliggjør fellesløsning

I arbeidet med høringssvaret har en drøftet ulike muligheter for å finne en løsning som er teknisk gjennomførbar og akseptabel for fellesskapet av næringsaktører. Dette er slik vi ser det i dag, ikke mulig fordi reguleringsregimet i Hardangerfjorden er så tett knyttet til reguleringene i Rogaland og Nordhordland/Gulen med den uvisshet det innebærer. Forslaget innebærer også en uheldig skjevfordeling av byrdene mellom selskapene, noen blir hardt rammet mens andre går fri i denne omgang.

Erfaringene fra arbeidet med soneforskriften i Hardanger – Sunnhordland i 2010, gjør også aktørene reserverte. Ingen av aktørene ser seg tjent med igjen å flytte ut konsesjoner og gi fra seg lokaliteter og/eller produksjonskapasitet i området, uten å vite om det foreligger "landingsløyve" i de områdene som en skal flytte til.

Søknader om nye lokaliteter og utviding av eksisterende lokaliteter tar tid, det er uvisshet om muligheter til flytting og ingen tør stole på utsagn fra forvaltningsorganer om at ting vil ordne seg.

8. Konsekvenser av foreliggende forskriftsforslag

Foreliggende forskriftsforslag er utformet slik at ingen kan se alle konsekvensene hvis dette blir gjennomført.

Det er likevel gjort en beregning som viser at opp mot 600 arbeidsplasser kan gå tapt, produksjonen reduseres med 30.000 tonn årlig, og direkte produksjonsverdi kan bli redusert i størrelsesorden kr 1 milliard kroner pr år.

Antatt bortfall av arbeidsplasser fordeler seg slik:

- Ansatte på sjø 70 årsverk
- Ansatte på land 30 årsverk
- Ansatte i prosess 120 årsverk
- Ansatte i tilknyttet virksomhet 370 årsverk

Metodikken for å komme frem til disse tallene har vært at hver bedrift har beregnet sitt produksjonstap og sine nedskjæringer ut fra forskriftsforslaget. Det er også slik at særlig i prosesseringsvirksomhetene er det ikke bare spørsmål om forholdmessig nedskjæring, men en totalvurdering av drift eller ikke.

Ringvirkningene i tilknyttet virksomhet er beregnet ut fra SINTEF sin ringvirkningsanalyse for havbruk og fiskeri fra 2009 med antagelse om at de gjennomsnittstall som fremkommer der også gjelder for Hardangerfjordforskriftens nedslagsfelt.

Nedskjæringene fordeler seg over hele forskriftsområdet og er dramatisk i enkelte områder hvor oppdrettsvirksomheten representerer hjørnesteinbedriftene lokalt.

Dersom det er et politisk ønske om å gjennomføre Hardangerfjordforskriften med disse konsekvensene, må dette gjøres som et politisk vedtak som plasserer ansvaret hos politiske myndigheter. Konsekvensene strider sterkt mot næringens ønske og ansvar for bedrifter, ansatte og lokalsamfunn, og næringen kan ikke medvirke med forslag i en slik prosess og dermed ansvarliggjøres for slike tiltak.

9. Krav om konsekvensutredning - KU

FHL oppfatter de ulike innspill fra myndighetene gjennom ulike utkast til nye og endrede forskrifter, som en direkte oppfølging av regjeringens *Strategi for en miljømessig bærekraftig havbruksnæring*. Som FHL tidligere har gitt uttrykk for, er det ingen motsetninger mellom regjeringens målsetninger om vekst i oppdrettsbasert sjømatproduksjon basert på en miljømessig, økonomisk og sosialt bærekraftig havbruk og FHLs målsetninger på samme felt.

Både i Strategidokumentet og i høringsnotatet er det understreket at vedtak skal være proporsjonale dvs at tiltakene ikke skal være mer omfattende enn nødvendig for å oppnå ønsket effekt.

Innholdet i Hardangerfjordforskriften slik den er lagt frem vil ha store negative innvirkninger på næring og samfunn i de områdene dette gjelder.

Vi vurderer tiltaket derfor å komme innunder forskriften om krav til konsekvensutredninger ved offentlig myndighetsutøvelse i form av utredninger, forskrifter og proposisjoner og meldinger til Stortinget. (Forskrift av 18.februar 2000 nr 108 - Utredningsinstruksen).

Utredningsinstruksen setter krav til hvilke analyser som skal gjøres i forbindelse med forskriftsarbeid. Generelt er det bestemt at enhver sak skal inneholde en konsekvensutredning som skal bestå av en analyse og vurdering av fastsatte vesentlige konsekvenser av den beslutning som er truffet

I dette tilfellet kan utslagene bli for store og uoversiktlige i forhold til intensjon. For å belyse dette ber vi om at det igangsettes en konsekvensutredning etter ovennevnte regelverk.

En slik konsekvensutredning må oppfylle utredningsforskriftens krav og minst inneholde undersøkelser som belyser følgende:

- Konsekvensene av forskriftsforslaget slik det ligger
- Forholdet mellom denne forskriften og andre forskrifter
- Forholdet mellom igangværende tiltak og denne forskriften
- Forholdet mellom denne forskriften og Arealutvalgets driftsforutsetninger

Næringen vil uavhengig av om myndighetene utarbeider en konsekvensutredning, selv gå i gang med en utredning, og vi forventer at en evt Hardangerfjordforskrift ikke trer i kraft før resultatet av en slik utredning foreligger.

10. Forholdet til de ville laksestammene

FHL har fokus på å bevare de ville laksestammene og har de siste dagene tatt ytterligere initiativ i den retning. FHL har presentert en tiltakspakke i 12 punkter. De viktigste bidrag til dette er knyttet til å holde lave lusetall og rømmingshindrende tiltak, som også vil ha stor effekt i Hardangerfjorden. Også soneinndeling og driftregime innunder dette er tiltak som forbedrer villaksens levevilkår.

Hensyntatt at prosessen med forskriftsutforming og strukturendring kan ta tid, vil næringen gjenoppta sitt fulle engasjement i Strakstiltakene rettet mot villfisk i Hardanger Dersom, mot formodning forskriften blir gjennomført slik den er foreslått, vil næringens evne til å delta i strakstiltakene bli betydelig svekket. foruten at en dramatisk redusert produksjon i seg selv må ansees som et vesentlig bidrag.

FHL er tilgjengelig for nærmere utdypning av synspunkter dersom det skulle være ønskelig. Vi ser frem til konstruktiv dialog med FKD i denne saken, og ber om møte for å drøfte saken nærmere.

Vennlig hilsen
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

Sveinung Sandvik
Sveinung Sandvik
Leder i Bransjegruppe Havbruk
og Vestnorsk Havbrukslag

Hans Inge Algrøy
Hans Inge Algrøy
Regionsjef